

Lägesrapport 2022 - första året för MOD-programmet

Den 1 januari 2022 startade forskningsprogrammet "Människovärde Och Delaktighet – om villkor och rättigheter för personer med funktionsnedsättning" (MOD). Programmet, som är femårigt, har en samhällsvetenskaplig utgångspunkt och ska bidra med vetenskapliga kunskaper som ökar den sociala inkluderingen och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning, med särskilt fokus på personer med rörelsehinder.

Forskningsprogrammet inspireras av och är till minne av Barbro Carlsson och Vilhelm Ekensteen och deras mångåriga förändringsarbete inom funktionshinderområdet.

Forskningsprogrammet, som finansieras av Bidragstiftelsen DHR och Marie Cederschiöld högskola, leds av professor Magnus Tideman, Institutionen för socialvetenskap, Marie Cederschiöld högskola.

Inom MOD-programmet har under 2022 följande forskare varit aktiva:

- i. Magnus Tideman, professor
- ii. Maria Eriksson, professor
- iii. Martin Börjeson, docent
- iv. Ola Segnestam Larsson, docent
- v. Lill Hultman, postdok
- vi. Helena Taubner, fil dr
- vii. Filip Wollter, fil dr
- viii. Maria Ingemarsson, fil dr
- ix. Jenny Aspling, doktorand
- x. Caroline Andersz, doktorand

Utöver samarbete med myndigheter och organisationer har MOD-programmet upparbetade samarbete med forskare på Stockholms universitet, Södertörns högskola, Karolinska Institutet, Umeå universitet, Jönköping University, Malmö stad, Högskolan i Halmstad samt internationellt med i första hand universitet i Dublin och Melbourne.

Programmets första år har varit ett uppstartsår där planering och organisering av aktiviteter och projekt samt rekrytering av medarbetare stått i centrum. Nedan följer en summering av MOD-programmets första år.

Pågående och nystartade forskningsprojekt

När MOD-programmet startade fanns det några pågående forskningsprojekt med funktionshinderinriktning. Dessa, som fortsatt under 2022, är:

- a. Active support – implementering på fyra gruppboheter
- b. Active support – analys av implementeringsprocessen

- c. VIP – utvärdering av ett våldsförebyggande program
- d. Företrädarskap – om att ha god man
- e. Covid-19 – pandemin - Intervjustudie med internationell jämförelse – Sverige – Irland

Under 2022 har fyra nya projekt tillkommit. Förutom rekrytering av en doktorand (se nedan) har MOD-programmet i konkurrens fått uppdrag av Myndigheten för delaktighet att studera i vilken utsträckning individuella stödinsatser leder till ökad delaktighet för personer med omfattande funktionsnedsättning (i detta fall definierat som personer med personlig assistans alternativt boende i gruppboende). MOD har även fått i uppdrag av Bräcke Diakoni att genomföra ett forsknings- och utvecklingsarbete avseende brukarinflytande inom LSS-verksamheter och i uppdrag av Autism Sverige att genomföra en kartläggning och analys av förekomsten av lokala riktlinjer för LSS-insatser. Därutöver är MOD involverat i ett projekt om pandemins långsiktiga effekter som leds av docent Veronica Lövgren på Umeå Universitet.

Inom ramen för MOD-programmet finns finansiering till en doktorandtjänst. Denna utlystes våren 2022 och tillsattes med Caroline Andersz. Caroline, som har sin bakgrund som logoped med bla många års erfarenhet av arbete på Riksgymnasiet i Stockholm, påbörjade sin forskarutbildning den 1/10 2022. Inriktningen på hennes avhandlingsarbete är "Unga med rörelsehinder och deras övergång från ung till vuxen". Under våren 2023 kommer Caroline att presentera sin mer detaljerade forskningsplan och därefter påbörja sitt empiriska arbete.

Under 2022 har projekt inom MOD-programmet publicerat två vetenskapliga artiklar, en kunskapsöversikt om forskningsläget vad gäller personers erfarenheter av att ha God man och en med analyser av intervjuer med personer som har God man. Se referenser nedan.

Seminarier och informationsaktiviteter

Tre seminarier med deltagare från akademien, myndigheter och funktionshinderorganisationer deltagit har genomförts. Vid det första, uppstartsseminariet i januari 2022, medverkade speciellt inbjudna personer med egen erfarenhet av att leva med funktionsnedsättning, förtroendevalda och anställda i funktionshinderrörelsen, personer som arbetar med funktionshinderfrågor samt forskare och representant för forskningsfinansiären Forte. På seminariet inventerade, granskade och prioriterade deltagarna forskningsförslag med särskild inriktning på rörelsehinder. Detta för att bistå MOD-programmet i sin planering av kommande projekt. Seminariet konstaterade att det finns många kunskapsluckor att fylla och de 35 slutliga forskningsförslagen kan delas in i följande teman:

- Personer med rörelsehinders förutsättningar och villkor
- Rättigheter i teori och praktik
- Livsloppsperspektiv på att leva med funktionsnedsättning

Vid det andra seminariet, i maj 2022, presenterades tre rörelsehinderrelevanta forskningsprojekt och arbetet med att prioritera bland de många forskningsuppslagen fortsatte. Bland annat lyftes vikten av livsloppsstudier och rättigheter i teori och praktik som angelägna områden. Vid det tredje seminariet, i november 2022, var fokus på begrepp inom

funktionshinderområdet. Efter en tankeväckande inledning av Arne Fritzson diskuterades flera olika intressanta perspektiv på begreppens betydelser och konsekvenser. Enigheten var stor om behovet av att återkomma till den viktiga begreppsfrågan framöver.

I anslutning till den av FN utlysta Internationella funktionshinderdagen genomförde MOD-programmet ett publikt arrangemang på Posthuset fredagen den 2 december. Förutom en presentation av MOD-programmet och de forskningsprojekt som är knuta till programmet, föreläste Christine Bylund, Umeå Universitet, utifrån sin aktuella doktorsavhandling om livsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Arrangemanget samlade ett 80-tal deltagare och fick många positiva reaktioner.

MOD-programmet har under 2022 byggt sin hemsida på nätet.

<https://www.mchs.se/forskning/forskningsprogram/mod.html> Hemsidan kommer under 2023 att utvecklas och kompletteras.

Högskolans bolagsstyrelse har fått en presentation av MOD-programmet. Programmet rönt stor uppskattning och flera av högskolans ägare menade att satsningen är mycket angelägen och ligger helt i linje med högskolans inriktning och vision.

Planering för 2023

2023 planeras bli ett år för konsolidering av MOD-programmet. Programmet har sökt externa medel för att möjliggöra anställning av en ytterligare doktorand. Denne planeras i så fall att fokusera på temat unga med rörelsehinder och samtidig psykisk ohälsa. Besked om ansökan lämnas i maj 2023. Eventuellt kommer MOD-programmet att utlysa en postdoktorstjänst (forskning i 2 år) under hösten 2023. Två MOD-seminarier, ett per termin kommer också att hållas samt ett publikt arrangemang i samband med Internationella funktionshinderdagen.

Avslutning

Med denna sammanfattande lägesrapport från MOD-programmet vill jag som ansvarig för programmet rikta ett varmt tack till Bidragsstiftelsen DHR som möjliggör denna betydelsefulla satsning på angelägen funktionshinderrelevant forskning.

Stockholm den 16 januari 2023

Magnus Tideman

Professor, programansvarig för MOD

Referenser

Holmqvist, A., Eriksson, M., & Tideman, M. (2022). Being represented by others due to diminished decision capacity—a review of research literature. *Nordic Social Work Research*, 1-15.

Hultman, L, Tideman, M and Eriksson, M. (2022). "A Limited Guardian Should First and Foremost Get to Know the Person He Helps"—Experiences of Having a Limited Guardian from the Perspective of Adults with Intellectual Disability." *Scandinavian Journal of Disability Research* 24(1): 288–301. DOI: <https://doi.org/10.16993/sjdr.949>